

УДК 325.01(477.87):341.1

DOI <https://doi.org/10.32782/2307-7778/2025.1.10>**Петро КОСТЮЧОК**

кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри етнології і археології,
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, Україна, 76018 (petro.kostyuchok@pnu.edu.ua)

Petro KOSTYUCHOK

PhD (History), Associate Professor, Department of Ethnology and Archaeology,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
57 Shevchenko Str., Ivano-Frankivsk, Ukraine, 76018 (petro.kostyuchok@pnu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8719-8723>**«NON RECEVABILITÉ»: ПІДКАРПАТОРУСЬКЕ ПИТАННЯ
В ПЕТИЦІЯХ І. КУРТЯКА ДО ЛІГИ НАЦІЙ**

Анотація. *Мета статті* полягає в дослідженні підкарпатурського питання в петиціях Івана Куртяка до Ліги Націй. **Методологія дослідження** базується на принципах історизму, системності та критичному підході до евристичних джерел, а також на загальнонаукових та спеціальних методах. **Наукова новизна** полягає у відображенні підкарпатурського питання в петиціях депутата чехословацького парламенту, голови Автономного землеробського союзу Івана Куртяка до Ліги Націй. **Висновки.** І. Куртяк надіслав три петиції до Ліги Націй у 1924 р., 1928 р., 1931 р. Головною вимогою у зверненнях до міжнародної організації І. Куртяка було виконання зобов'язань, взятих Чехословаччиною і передбачених Сен-Жерменським договором, щодо надання автономії Підкарпатській Русі в складі Чехословацької республіки, прохання до Ліги Націй щодо її втручання в ситуацію задля отримання й забезпечення належного статусу автономії для русинського населення, вирішення питання кордонів. Риторика петицій І. Куртяка щодо політики Праги в Підкарпатській Русі критична, він застерігав від небезпеки іредентизму, радикалізації настроїв у суспільстві, посиленні більшовицької пропаганди, заперечував чехословацьку теорію про економічну та інтелектуальну неспроможність русинів. Він акцентував увагу Ліги Націй на очікуванні населення обіцяної автономії. Звернення депутата до Ліги Націй демонструють візію політики Чехословаччини, проведення реформ щодо регіону та населення крізь оптику проугорської позиції петиціонера. Єдиним шляхом вирішення складної ситуації в регіоні, покращення становища русинів, повернення стабілізації І. Куртяк уважав надання автономії Підкарпатській Русі, а також дотримання інших міжнародних домовленостей щодо краю та його населення. Водночас під тиском бюрократичних процедур та чехословацького лобізму на міжнародній арені жодна з петицій І. Куртяка не була передана на розгляд Ліги Націй, оскільки вони були визнані «неприйнятними».

Ключові слова: І. Куртяк, Ліга Націй, національні меншини, петиція, Підкарпатська Русь, русини, Чехословаччина.

**“NON RECEVABILITÉ”: THE SUBCARPATHIAN RUTHENIAN QUESTION
IN I. KURTYAK'S PETITIONS TO THE LEAGUE OF NATIONS**

Abstract. *The article aims to explore the Subcarpathian Ruthenian question in Ivan Kurtyak's petitions to the League of Nations. The research methodology is based on the principles of historicism, systematicity, and a critical approach to heuristic sources, as well as general scientific and special methods. The scientific novelty lies in reflecting the Subcarpathian Ruthenian question in the petitions of Ivan Kurtyak, a Czechoslovak parliament deputy and head of the Autonomous Agrarian Union, to the League of Nations. Conclusions.* I. Kurtyak sent three petitions to the League of Nations in 1924, 1928, and 1931. The main demand in Kurtyak's appeals to the international organization was the fulfillment of Czechoslovakia's obligations, stipulated by the Treaty of Saint-Germain, regarding the granting of autonomy to Subcarpathian Rus' within the Czechoslovak Republic, and a request to the League of Nations for its intervention in the situation to obtain and

ensure proper autonomous status for the Ruthenian population and resolve border issues. Kurtyak's rhetoric in the petitions regarding Prague's policy in Subcarpathian Rus' was critical; he warned against the danger of irredentism, the radicalization of public sentiment, and the intensification of Bolshevik propaganda, and refuted the Czechoslovak theory about the economic and intellectual incapacity of the Ruthenians. He emphasized to the League of Nations the population's expectation of the promised autonomy. The deputy's appeals to the League of Nations demonstrate a vision of Czechoslovakia's policy and reforms regarding the region and its population through the lens of the petitioner's pro-Hungarian stance. Kurtyak believed that granting autonomy to Subcarpathian Rus', as well as adhering to other international agreements concerning the region and its population, was the only way to resolve the complex situation in the region, improve the position of the Ruthenians, and restore stability. At the same time, under pressure from bureaucratic procedures and Czechoslovak lobbying in the international arena, none of Kurtyak's petitions were submitted for consideration by the League of Nations, as they were deemed "inadmissible".

Key words: I. Kurtyak, League of Nations, national minorities, petition, Subcarpathian Rus', Ruthenians, Czechoslovakia.

Постановка проблеми. Повоєнне облаштування світу остаточно не вирішило етнічних суперечностей між новоствореними державами та старими етнічностями. Здебільшого нові державні утворення, попри проголошення конституційних прав і свобод та різноманітних обіцянок і преференцій для національних меншин, із середини 1920-х рр. вдалися до впровадження жорсткого інтеграційного курсу, який передбачав мінімізацію політичних домагань представників національних спільнот та посилення в них лояльності до центральної влади. У цій ситуації окремі діячі національних рухів вдалися до пошуку захисту своїх національно-політичних інтересів у міжнародних організаціях, насамперед у Лізі Націй, яка на той момент була найвищою трибуною репрезентації міжнародної спільноти та дотримання міжнародного права.

Класичним прикладом боротьби за власні національні права стала Чехословацька Республіка, у якій окрім судетонімецької та угорської іреденти на міжнародний розсуд виносили й питання обіцяного празьким урядом автономного статусу Підкарпатської Русі. Одним із таких рупорів активації підкарпатурського питання на міжнародній арені став депутат чехословацького парламенту І. Куртяк.

Завершення Першої світової війни, розпад імперій змінили політичну карту світу, зумовили геополітичні трансформації, сформували нову систему міжнародних відносин. Ліга Націй була першою міжнародною організацією для «розвитку співпраці між націями та гарантування їм миру та безпеки» [8], першим проєктом системи колективної безпеки. Ліга Націй, «дочка дуже великої війни» [1], мала сприяти реалізації мирним договорам, підтримувати мир у світі. Вагому роль у діяльності Ліги Націй відігравав захист національних меншин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зарубіжній історіографії в чималій кількості досліджень проаналізовано захист національних меншин Лігою Націй [2], вивчено петиційну практику як «процедуру подання петицій меншин», безпрецедентне нововведення в міжнародних відносинах [3], роль Ліги Націй [4], неприйнятність петицій, що не є договірними [5], подання петицій до Ліги Націй українцями [6].

Українськими дослідниками проаналізовано діяльність Ліги Націй у сфері захисту національних меншин у східноєвропейських державах упродовж 1919–1946 рр. [7], схарактеризовано питання про підкарпатських русинів за матеріалами Ліги Націй [8; 9].

Метою статті є дослідження підкарпатурсинського питання в петиціях І. Куртяка до Ліги Націй.

Виклад основного матеріалу. Іван Куртяк (1888–1933) був засновником і членом центральної управи Підкарпатського землеробського союзу, Автономного землеробського союзу (далі – АЗС), у 1924–1933 рр. – головою АЗС, депутатом парламенту [10, с. 241–242]. Москвофіл

І. Куртяк дотримувався проугорської позиції, прагнув входження Закарпаття до Угорщини. Діяльність цього діяча неоднозначно оцінюють історики [11, с. 190]. Його політичні переконання й бачення майбутнього Підкарпатської Русі відображені в петиціях до Ліги Націй.

Створена в 1920 р. Секція меншин Ліги Націй під керівництвом дипломата Е. Колбана мала два відділи, один з яких займався питаннями національних меншин. Ліга Націй розглядала петиції, які «надсилали будь-які особи, що бачили або стикалися з порушеннями договорів» [12]. Існували певні вимоги до цих петицій: вони повинні були бути пов'язані з порушеннями конкретного договору, не мати анонімних джерел і не містити насильницьких закликів. Після отримання петиції формували спеціальну комісію з трьох представників Ради, яка оцінювала її обґрунтованість. Перед цим секція з питань меншин попередньо розглядала документ, визначаючи, чи є петиція такою, що підлягає розгляду, з огляду на її відповідність вимогам.

За підрахунками українських учених С. Дегтярьова, Є. Самойленка «за час існування Ліги на захист підкарпатських русинів було подано дев'ять скарг» [13, с. 20–21]. 30 вересня 1924 р. І. Куртяк та сенатор Б. Рішко надіслали звернення до Ліги Націй, у якому закликали виконати зобов'язання, передбачені Сен-Жерменським договором, щодо надання автономії регіону в складі Чехословаччини [14]. Політичні діячі підкреслювали невиконання цих зобов'язань і просили Лігу Націй втрутитися для забезпечення належного статусу автономії для русинського населення. Підкреслюючи свою лояльність, вони визнавали, що проведення виборів 1924 р. уможливило для депутатів звернення до Ліги Націй. Поствиборча аналітика І. Куртяка та Б. Рішка підкреслювала невдачі чехословацької адміністрації, розчарування населення через відсутність автономії, руйнування національних й економічних цінностей і свавілля іноземних чиновників. На їхню думку, А. Бескид, «губернатор без повноважень Підкарпатської Русі, є – всупереч положенням договору та конституційним законам – безвольною фігурою в руках чеського віцегубернатора А. Розсипала, оточеного масою іноземних чиновників, які нічого не розуміють у прагненнях народу, і ця ситуація зовсім не є тимчасовою; вона є дедалі більш виразним проявом централістської політики уряду Праги, політики, яка, знищуючи останні залишки автономії русинів, готується розширити функції, покладені на віцегубернатора» [15]. Петиціонери попереджали, що «невдоволення народу тільки зростатиме, і незабаром на північному сході Карпат укорениться більшовицький осередок, який загрожуватиме всій Європі через Польщу та Румунію» [16]. Запровадження автономії, реалізація статті 12 Розділу II договору, тобто коли чиновників буде замінено на чиновників з місцевого населення, народ цієї території, що пережив стільки потрясінь і позбавлень, нарешті відчує еру задоволення та процвітання, розглядалася ними як запорука припинення невдоволення населення: «Ми чекаємо на настання цієї ери, на встановлення автономії та духу автономії» [17]. Це звернення визнано *non recevabilité*, тобто не було взято до розгляду Лігою Націй [18].

У своїй політичній діяльності І. Куртяк надалі закликав до зміни кордонів. У травні 1928 р. у виступі в Палаті депутатів він вимагав перегляду західних кордонів Підкарпатської Русі, тобто кордону між Словаччиною та Підкарпатською Руссю, оскільки ця межа була лише тимчасово встановлена в 1919 р. Меморандум уряду Чехословаччини того часу фактично зазначав, що лінія розмежування між двома територіями не є остаточною і може бути виправлена та вдосконалена за бажанням. Розмежування установлювали в напрямку Ужгород – Ужгород – Чоп. Незабаром Центральна руська народна рада в Ужгороді вимагала відміни кордону та заміни справедливим етнографічним кордоном за взаємною згодою між представниками Словаччини та Підкарпатської Русі. Було проведено спеціальну комісію для визначення межі «безперечної руської території» по лінії Регетовка – Гіралтовце – Сніна – Ужгород; плебісцит мав ухвалити рішення про спірну територію. Однак подальша робота була зупинена й І. Куртяк стверджував, що дотепер 200 тис. русинів проживають у Словаччині, насильно відірваній від Підкарпатської

Русі. Він скаржився, що цих русинів постійно, систематично денаціоналізували й позбавляли прав, які мали німецька та угорська меншини в Словаччині. Тому він категорично вимагав, щоби влада негайно погодилася на плебісцит у всіх спірних частинах Східної Словаччини, щоб було остаточно визначено етнографічну межу [19].

28 серпня 1928 р. Ліга Націй отримала звернення І. Куртяка від 21 серпня 1928 р. Депутат у «Петиції Русинів Чехословаччини щодо автономії Підкарпатської Русі» наголошував на тому, що організація автономії «є терміновою необхідністю не лише для забезпечення внутрішнього миру, матеріального існування, зміцнення та спокою народу підкарпатської території, якому міжнародний договір обіцяв автономію, а й для погашення боргу честі головних союзних й асоційованих держав, підписантів договору і, нарешті, для ліквідації осередку в Центральній Європі» [20]. І. Куртяк переконував, що на Підкарпатській Русі «місцеве населення, як русини, так і угорці, настільки незадоволене урядом Праги, що більше не приховує ненависті до нього. Ця ненависть експлуатується з метою відокремлення як українцями, так і більшовиками, великими росіянами та угорцями: і невідомо, коли ця пропаганда призведе до відвертого іредентизму, що пропагує приєднання до певної сусідньої держави» [21]. Єдиним шляхом вирішення складної ситуації він уважав надання автономії. Проте з моменту приєднання Підкарпатської Русі до Чехословацької держави (8 травня 1919 р.) політика уряду Праги мала лише одну мету – замість того щоб підготувати та організувати автономію, відкладати її якнайдовше й запроваджувати адміністративну централізацію.

І. Куртяк нагадував, що русини із жовтня 1919 р. щороку вимагають виправлення етнографічного кордону між Словаччиною та Руссю і приєднання до Русі території, що була неправомірно відокремлена. Він переконував у словакізації русинів, уважав, що «народ русинів, який проживає в Чехословацькій державі, є політичною нацією, рівною за правами чехословацькому народу; проте в цій державі до народу русинів застосовують два різні підходи: одна частина (375 000 душ), яка живе на сході річки Уж (Унг), має право на автономію, не користуючись нею фактично; інша частина (212 000 душ), на заході Уж, вважається національною меншиною і піддається утискові словацького шовінізму» [22].

Звинувачуючи Прагу в чехізації русинів, у петиції він детально описав адміністративну, освітню, економічну ситуацію регіону в складі Чехословацької Республіки, спростовував чехословацьку теорію про економічну та інтелектуальну неспроможність русинів. На його думку, чеська адміністрація, сприяла штучному хаосу мов, нав'язуючи русинським школам і вчителям підручники й граматику, написані в суміші галицько-польсько-українських мов, які «більшість русинів не готові прийняти, оскільки вони не дозволяють зіпсувати свою рідну мову змішуванням з галицьким діалектом» [23].

І. Куртяк твердив, що існування комунізму в Підкарпатській Русі зумовлено не природною схильністю населення, а дедалі більшим невдоволенням більшості людей через постійну затримку зі створенням Сейму, що змушує їх звертатися до Угорщини або навіть шукати рішення шляхом союзу з «дияволом або більшовизмом»: «Але народ готовий стати великоросом, малоросом, угорцем – ким завгодно, аби тільки йому допомогли в його біді» [24]. Лідер АЗС попереджав про європейську загрозу й міжнародні ускладнення ситуації в Підкарпатській Русі. Водночас єдиним шляхом покращення він називав надання автономії: «Три або чотири іредентизми вкоренилися в душі русинів; вони не отримають сили лише в тому разі, якщо автономія буде реалізована якомога швидше й повніше, а якщо автономія принесе народу можливість заробляти на життя, з тими спокоєм і миром, до яких він прагне» [25].

Попри лояльність автора петиції до Праги, простежується його проугорська позиція. І. Куртяк порівнював становище русинів Угорського королівства та Чехословацької Республіки, наводив приклади на користь Угорщини. Зокрема, він переконував, що «в складі

угорської держави вони (русини – П. К.) користувалися муніципальною та департаментальною автономією, яка була значно ширшою, ніж бліда та обмежена автономія, надана Підкарпатській Русі законом № 125 від 1927 р.; центральний уряд Праги відкинув у Підкарпатській Русі ту практику, яка розвивалася ще за угорської влади, згідно з якою русинський народ протягом століть використовував російські підручники та російську граматику, написану на основі загальноросійської літературної мови; податки стали важчими, ніж колись за угорського режиму, і заробіток став складнішим, оскільки селянин більше не може спуститися в угорську рівнину для збору врожаю» [26].

У службовій записці 1 жовтня 1928 р. дипломат П. Аскарате зазначав, що «петиція пана Куртяка стосується низки фактів і містить інформацію, яка не була згадана в петиції пана Петрушевича (від 5 травня 1927 р. – П. К.), тому рекомендував петицію передати чехословацькому уряду для можливих зауважень відповідно до процедури» [27]. Проте представники Ліги Націй наголошували, що «вона переважно збігається з петицією Петрушевича, оскільки вважає негайне створення Сейму єдиним рішенням щодо серії несприятливих заходів, вжитих протягом останніх років щодо території та населення Підкарпатської Русі» [28].

У петиції від 31 серпня 1931 р. І. Куртяк інформував, що Підкарпатська Русь не реалізувала свої автономні права згідно з міжнародними домовленостями. Умовою покращення становища населення, яке перебувало в безнадійній ситуації з культурного, політичного та економічного аспектів, він уважав гарантовану автономію [29].

8 жовтня 1931 р. генеральний секретар Ліги Націй повідомив І. Куртяка, що після детального розгляду його звернення з двома додатками від 31 серпня 1931 р. вирішено, що петиція не відповідає умовам, переліченим у резолюції Ради від 5 вересня 1923 р., і, відповідно, її не можна подати на процедуру, встановлену чинними резолюціями Ради щодо захисту меншин. У додатку до своєї петиції І. Куртяк подав проєкт закону автономії русинської території російською мовою, представлений у парламенті в лютому 1931 р. Оскільки петиція визнана неприйнятною, то не було доцільності перекладу цього документа [30]. Підставою для відмови від прийняття петицій І. Куртяка до розгляду було те, що наведені ним факти були зазначені іншими петиціонерами та спростовані меморандумами уряду Чехословаччини. Уряд у Празі запевнив Женеvu, що адміністративні та інші заходи, вжиті в Підкарпатській Русі, тимчасові, переконував у своїй рішучості виконати свої зобов'язання перед Радою Ліги щодо Підкарпатської Русі, стверджував, що не настав час для негайного створення Сейму («...хоча це буде зроблено, щойно будуть усунуті наявні загрози безпеці держави і щойно буде досягнутий досить високий інтелектуальний рівень, який зробить самоврядування не лише можливим, а й безпечним») [31].

Висновки. Так, лідер АЗС І. Куртяк у зверненнях до Ліги націй розкривав становище Підкарпатської Русі, деталізував становище регіону та населення, діяльність органів влади. Петиціонер формував також своє бачення щодо вирішення проблемних локальних питань, візію майбутнього Підкарпатської Русі в складі Чехословаччини. Звернення не були розглянуті Лігою Націй, визнані неприйнятними.

Література

1. Marbeau M. La Société des Nations. Tours: Presses universitaires François-Rabelais, 2017. <https://doi.org/10.4000/books.pufr.14792>. URL: <https://books.openedition.org/pufr/14792>
2. Scheu H. C. The heritage of the League of Nations' minority protection system. *Hungarian Journal of Legal Studies*. 2022. 61 (4), 356–371. <https://doi.org/10.1556/2052.2021.00224>
3. Cowan J. K. 'Who is afraid of violent language? Honour, Sovereignty, and Claims- Making in the League of Nations'. *Anthropological Theory*. 2003. 3. P. 271–291. <https://doi.org/10.1177/14634996030033002>

4. Pedersen S., Back to the League of Nations, *The American Historical Review*, 2007. Volume 112, Issue 4. P. 1091–1117. <https://doi.org/10.1086/ahr.112.4.1091>
5. Cussó R. The League of Nations and Minorities: The Non-receivability of ‘Non-treaty’ Petitions. *International Journal on Minority and Group Rights*, 2019. 26 (1), 67–91. <https://www.jstor.org/stable/27001393>
6. Magocsi PR. The heritage of autonomy in Carpathian Rus’ and Ukraine’s Transcarpathian region. *Nationalities Papers*. 2015. 43 (4). P. 577–594. doi:10.1080/00905992.2015.1009433
7. Degtyarev S., Samoilenko Ye. League of Nations and protection of national minorities in Eastern European states (1919–1946). *Skhidnoievropeyskyi Istorychnyi Visnyk* [East European Historical Bulletin], 2019. 12, 94–107. doi: 10.24919/2519-058x.12.177549
8. Дегтярьов С., Самойленко Є. До питання про підкарпатських русинів (за матеріалами Ліги Націй). *Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (Суми, 21 квітня 2020 р.)*. Суми: СумДУ, 2020. С. 16–22.
9. Ландовський Я. Конституційні засади автономії. Підкарпатської Русі (1919–1938 рр.) : дис. ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.02 – конституційне право, муніципальне право. Ужгород, 2021. 228 с.
10. Пагіря О. Карпатська Україна в документах Другої Чехословацької республіки : у 2 кн. Книга I. Львів, 2020. 356 с.
11. Данилець Ю. Державно-церковні відносини в ЧСР: влада і релігійна боротьба між греко-католиками і православними на поч. 1920-х рр. *Політичні перетворення в країнах Центральної та Східної Європи: історико-політичні, етнонаціональні, електоральні та державно-управлінські аспекти. Матеріали наукової конференції, присвяченої 30-річчю від дня утворення кафедри політології і державного управління ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*. Ужгород, 2021. С. 182–194.
12. Rosting H. *Protection Des Minorités Par La Société Des Nations. Revue Internationale de la Croix-Rouge et Bulletin international des Societes de la Croix-Rouge* 4, 1922. no. 39. P 201–218. <https://doi.org/10.1017/S102688120002609X>.
13. Дегтярьов С., Самойленко Є. До питання про підкарпатських русинів (за матеріалами Ліги Націй). *Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (Суми, 21 квітня 2020 р.)*. Суми, 2020. С. 16–22.
14. The Ruthenian territory south of the Carpathians – Mr Ivan Kurtyak and Mr Bela Risko – Memorandum informing about the current situation in this country, and requesting the Council of the League of Nations to invite the Czechoslovak government to establish autonomy in accordance with its commitments. URL: <https://archives.ungeneva.org/le-territoire-ruthene-au-sud-des-carpates-m-ivan-kurtyak-et-m-bela-risko-memorandum-renseignant-sur-la-situation-actuelle-dans-ce-pays-et-priant-le-conseil-de-la-societe-des-nations-dinviter-le-gouvernement-tchecoslovaque-a-y-etablir-/download>
15. The Ruthenian territory south of the Carpathians – Mr Ivan Kurtyak and Mr Bela Risko-Memorandum informing about the current situation in this country, and requesting the Council of the League of Nations to invite the Czechoslovak government to establish autonomy in accordance with its commitments. URL: <https://archives.ungeneva.org/le-territoire-ruthene-au-sud-des-carpates-m-ivan-kurtyak-et-m-bela-risko-memorandum-renseignant-sur-la-situation-actuelle-dans-ce-pays-et-priant-le-conseil-de-la-societe-des-nations-dinviter-le-gouvernement-tchecoslovaque-a-y-etablir-/download>
16. The Ruthenian territory south of the Carpathians – Mr Ivan Kurtyak and Mr Bela Risko-Memorandum informing about the current situation in this country, and requesting the Council of the League of Nations to invite the Czechoslovak government to establish autonomy in accordance with its commitments. URL: <https://archives.ungeneva.org/le-territoire-ruthene-au-sud-des-carpates-m-ivan-kurtyak-et-m-bela-risko-memorandum-renseignant-sur-la-situation-actuelle-dans-ce-pays-et-priant-le-conseil-de-la-societe-des-nations-dinviter-le-gouvernement-tchecoslovaque-a-y-etablir-/download>
17. The Ruthenian territory south of the Carpathians – Mr Ivan Kurtyak and Mr Bela Risko-Memorandum informing about the current situation in this country, and requesting the Council of the League of Nations to invite the Czechoslovak government to establish autonomy in accordance with its commitments. URL: <https://archives.ungeneva.org/le-territoire-ruthene-au-sud-des-carpates-m-ivan-kurtyak-et-m-bela-risko-memorandum-renseignant-sur-la-situation-actuelle-dans-ce-pays-et-priant-le-conseil-de-la-societe-des-nations-dinviter-le-gouvernement-tchecoslovaque-a-y-etablir-/download>

memorandum-renseignant-sur-la-situation-actuelle-dans-ce-pays-et-priant-le-conseil-de-la-societe-des-nations-dinviter-le-gouvernement-tchecoslovaque-a-y-etablir-/download

18. The Ruthenian territory south of the Carpathians – Permanent Delegate of Czechoslovakia to the League of Nations – Informs the Czechoslovak Government that the petition addressed to the Secretariat General by Mr. Ivan Kurtyak and Mr. Bela Risko concerning the situation in the Czech Republic is inadmissible Sub-Carpathian Russia. URL: <https://archives.ungeneva.org/le-territoire-ruthene-au-sud-des-carpates-le-delegue-permanent-de-tchecoslovaquie-aupres-de-la-societe-des-nations-informe-que-le-gouvernement-tchecoslovaque-estime-non-recevable-la-petition-adressee-au-secretariat-general-par-m-ivan-/download>

19. Konečný Z. Zástupci Podkarpatské Rusi v poslanecké sněmovně. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. C, Řada historická*. 1970, vol. 19, iss. C17. P. 121 –139.

20. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. URL: <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

21. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. URL: <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

22. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. URL: <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

23. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. URL: <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

24. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. URL: <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

25. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. URL: <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

26. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. URL: <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

27. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. URL: <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

28. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. URL: <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

29. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Ivan Kurtyak dated 31 August 1931. URL: <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-ivan-kurtyak-en-date-du-31-aout-1931>

30. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Ivan Kurtyak dated 31 August 1931. URL: <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-ivan-kurtyak-en-date-du-31-aout-1931>

31. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Ivan Kurtyak dated 31 August 1931. URL: <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-ivan-kurtyak-en-date-du-31-aout-1931>

References

1. Marbeau, M. (2017). *La Société des Nations*. Presses universitaires François-Rabelais. <https://doi.org/10.4000/books.pufr.14762>
2. Scheu, H. C. (2022). The heritage of the League of Nations' minority protection system. *Hungarian Journal of Legal Studies*, 61 (4), 356–371. <https://doi.org/10.1556/2052.2021.00224>
3. Cowan, J. K. (2003). Who's Afraid of Violent Language? Honour, Sovereignty and Claims-Making in the League of Nations. *Anthropological Theory*, 3, 271–291. <https://doi.org/10.1177/14634996030033002>
4. Pedersen, S. (2007). Back to the League of Nations. *The American Historical Review*, 112 (4), 1091–1117. <https://doi.org/10.1086/ahr.112.4.1091>
5. Cussó, R. (2019). The League of Nations and Minorities: The Non-receivability of 'Non-treaty' Petitions. *International Journal on Minority and Group Rights*, 26 (1), 67–91.
6. Magocsi, P. R. (2015). The heritage of autonomy in Carpathian Rus' and Ukraine's Transcarpathian region. *Nationalities Papers*, 43 (4), 577–594. <https://doi.org/10.1080/00905992.2015.1009433>
7. Degtyarev, S., & Samoilenko, Ye. (2019). League of Nations and protection of national minorities in Eastern European states (1919–1946). *Skhidnoieuropeiskyi Istorychnyi Visnyk [East European Historical Bulletin]*, 12, 94–107. <https://doi.org/10.24919/2519-058x.12.177549>
8. Dehtiarov, S., & Samoilenko, Ye. (2020). Do pytannia pro pidkarpatskykh rusyniv (za materialamy Lihy Natsii) [To the Question of Subcarpathian Ruthenians (Based on Materials from the League of Nations)]. *Suspilno-politychni protsesy na ukrainskykh zemliakh: istoriia, problemy, perspektyvy: materialy VII Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Sumy, 21 kvitnia 2020 r.)*. Sumy: SumDU, 16–22. [in Ukrainian].
9. Landovskyi, Ya. (2021). Konstytutsiini zasady avtonomii. Pidkarpatskoi Rusi (1919–1938 rr.) [Constitutional Principles of the Autonomy of Subcarpathian Rus' (1919–1938)]. 12.00.02 – konstytutsiine pravo, munitsypalne pravo. Uzhhorod. [in Ukrainian].
10. Pahiria, O. (2020). Karpatska Ukraina v dokumentakh Druhoi Chekho-Slovatskoi respubliki [Carpathian Ukraine in the Documents of the Second Czecho-Slovak Republic]: u 2 kn. Knyha I. Lviv. 356 p. [in Ukrainian].
11. Danylets, Yu (2021). Derzhavno-tserkovni vidnosyny v ChSR: vlada i relihiina borotba mizh hreko-katolykamy i pravoslavnyymi na poch. 1920-kh rr. [State-Church Relations in Czechoslovakia: Power and the Religious Struggle Between Greek Catholics and Orthodox in the Early 1920s.]. *Politychni peretvorennia v krainakh Tsentralnoi ta Skhidnoi Yevropy: istoryko-politychni, etnonatsionalni, elektoralni ta derzhavno-upravlinski aspekty. Materialy naukovoii konferentsii, prysviachenoii 30-richchiiu vid dnia utvorennia kafedry politolohii i derzhavnogo upravlinnia DVNZ «Uzhhorodskiyi natsionalnyi universytet»*. Uzhhorod. S. 182–194. [in Ukrainian].
12. Rosting, H. (1922). Protection Des Minorités Par La Société Des Nations. *Revue Internationale de la Croix-Rouge et Bulletin international des Societes de la Croix-Rouge*, 4 (39), 201–218. <https://doi.org/10.1017/S102688120002609X>
13. Dehtiarov, S., & Samoilenko, Ye. (2020). Do pytannia pro pidkarpatskykh rusyniv (za materialamy Lihy Natsii) [To the Question of Subcarpathian Ruthenians (Based on Materials from the League of Nations)]. *Suspilno-politychni protsesy na ukrainskykh zemliakh: istoriia, problemy, perspektyvy: materialy VII Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Sumy, 21 kvitnia 2020 r.)*. Sumy: SumDU. S. 16–22. [in Ukrainian].
14. The Ruthenian territory south of the Carpathians – Mr Ivan Kurtyak and Mr Bela Risko-Memorandum informing about the current situation in this country, and requesting the Council of the League of Nations to invite the Czechoslovak government to establish autonomy in accordance with its commitments. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/le-territoire-ruthene-au-sud-des-carpathes-m-ivan-kurtyak-et-m-bela-risko-memorandum-renseignant-sur-la-situation-actuelle-dans-ce-pays-et-priant-le-conseil-de-la-societe-des-nations-dinviter-le-gouvernement-tchecoslovaque-a-y-etablir-/download>
15. The Ruthenian territory south of the Carpathians – Mr Ivan Kurtyak and Mr Bela Risko-Memorandum informing about the current situation in this country, and requesting the Council of the League of Nations to invite the Czechoslovak government to establish autonomy in accordance with its commitments. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/le-territoire-ruthene-au-sud-des-carpathes-m-ivan-kurtyak-et-m-bela-risko-memorandum-renseignant-sur-la-situation-actuelle-dans-ce-pays-et-priant-le-conseil-de-la-societe-des-nations-dinviter-le-gouvernement-tchecoslovaque-a-y-etablir-/download>

16. The Ruthenian territory south of the Carpathians – Mr Ivan Kurtyak and Mr Bela Risko-Memorandum informing about the current situation in this country, and requesting the Council of the League of Nations to invite the Czechoslovak government to establish autonomy in accordance with its commitments. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/le-territoire-ruthene-au-sud-des-carpates-m-ivan-kurtyak-et-m-bela-risko-memorandum-renseignant-sur-la-situation-actuelle-dans-ce-pays-et-priant-le-conseil-de-la-societe-des-nations-dinviter-le-gouvernement-tchecoslovaque-a-y-etablir-/download>

17. The Ruthenian territory south of the Carpathians – Mr Ivan Kurtyak and Mr Bela Risko-Memorandum informing about the current situation in this country, and requesting the Council of the League of Nations to invite the Czechoslovak government to establish autonomy in accordance with its commitments. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/le-territoire-ruthene-au-sud-des-carpates-m-ivan-kurtyak-et-m-bela-risko-memorandum-renseignant-sur-la-situation-actuelle-dans-ce-pays-et-priant-le-conseil-de-la-societe-des-nations-dinviter-le-gouvernement-tchecoslovaque-a-y-etablir-/download>

18. The Ruthenian territory south of the Carpathians – Permanent Delegate of Czechoslovakia to the League of Nations – Informs the Czechoslovak Government that the petition addressed to the Secretariat General by Mr. Ivan Kurtyak and Mr. Bela Risko concerning the situation in the Czech Republic is inadmissible Sub-Carpathian Russia. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/le-territoire-ruthene-au-sud-des-carpates-le-delegue-permanent-de-tchecoslovaquie-aupres-de-la-societe-des-nations-informe-que-le-gouvernement-tchecoslovaque-estime-non-recevable-la-petition-adressee-au-secretariat-general-par-m-ivan-/download>

19. Konečný, Z. (1970). Zástupci Podkarpatské Rusi v poslanecké sněmovně. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. C, Řada historická*, 19 (C17), 121–139.

20. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

21. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

22. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

23. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

24. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

25. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

26. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

27. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

28. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Kurtyak from the Ruthenes in Czechoslovakia dated 21 August 1928 concerning the autonomy of the Sub-Carpathian Russia. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-kurtyak-des-ruthenes-en-tchecoslovaquie-du-21-aout-1928-concernant-lautonomie-de-la-russie-subcarpathique>

29. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Ivan Kurtyak dated 31 August 1931. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-ivan-kurtyak-en-date-du-31-aout-1931>

30. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Ivan Kurtyak dated 31 August 1931. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-ivan-kurtyak-en-date-du-31-aout-1931>

31. Ruthenians in Czechoslovakia – Petition of Mr. Ivan Kurtyak dated 31 August 1931. (n.d.). *UN Archives Geneva*. Retrieved from <https://archives.ungeneva.org/ruthenes-en-tchecoslovaquie-petition-de-m-ivan-kurtyak-en-date-du-31-aout-1931>